

PAREMPAA PALKKAUSTA

SANNA ROJOLA
ELÄINTENKOULUTTAJA EAT

ohjan Koirakeskus

1

Sisällöstä

Miksi pohtia palkkausta?

Vähän teoriaa

- Mistä vahvistamisesta on kyse?
- Vahvistaminen prosessina
- Tunteet ja vahvisteet

Konkretiaa

- Mitä, milloin, miksi, minne ja miten
- Palkkauksen rakentaminen – rutiinit, taidot
- Palkkauksen suunnittelu

2

Miksi pohtia palkkausta?

Paljon laajempi asia kuin vain namin tai lelun antaminen koiralle.

- Käyttäytymisen liikkeellepaneva voima ja motivaation perusta
- Saa käytökset tapahtumaan
- Vaikuttaa käytöksen muotoon ja käytökseen liittyviin tunteisiin.
- Parhaimmillaan mahdollistaa nopean oppimisen ja motivoituneen koiran

3

VAIKUTTAA KOKO KOULUTUSPROSESSIIN

Epäselvyydet palkkauksessa näkyvät usein ongelmina käytöksissä tai koko treenitilanteessa.

- Erilaiset 'viretilaongelmat'
- Turhautuminen
- Motivaation katoaminen
- Oppimisen hidastuminen

4

Yleisimmät haasteet

5

Sujuva palkkaus

Mahdollistaa sujuvan koulutuksen
Helpottaa häiriöisissä ympäristöissä toimimista.
Pitää yllä sopivaa viretilaa ja motivaatiota
Minimoi koulutustilanteeseen liittyvät kofliktit.
Nopeuttaa oppimista

Molemmat tuntevat palkkaukseen liittyvät rutiinit ja osaavat niihin vaadittavat taidot.
Kumpikin tietää mitä, minne ja milloin.
→ Koulutustilanne etenee ilman tyhjiä kohtia jolloin toinen tai kumpikaan ei tiedä miten toimia

6

VAHVISTE?

7

Vahviste?

Sellainen käytöksen
seuraus, joka **vahvistaa**
sitä edeltävää käytöstä.

*Jotain joka lisää
(tulevaisuudessa) sitä
edeltävää käytöstä.*

Rankaisu (eli heikkenne)
heikentää tai vähentää
sitä edeltävää käytöstä.

Pal.kka - arkikielen sana
(palkka tehdystä työstä?)
Pitää muistaa sen luonne
nimenomaan *vahvisteena*

8

Erilaiset vahvistteet + ja - R+ ja P-

Positiivinen vahviste – jotain kivaa *lisätään* (eli +)

Pitää myös muistaa negatiivisen vahvisteen (R-) olemassaolo (älä kuitenkaan käytä!!)

- Negatiivinen vahviste – jotain ikävää *otetaan pois* (eli vähennetään = -)

Eli jos vedät koiraa remmistä, remmin löystyminen on negatiivinen vahviste.

Myös negatiivinen vahviste lisää sitä edeltävää käytöstä!

9

Erilaiset vahvistteet: primääri ja sekundääri

Primäärivahvistteet, eli ensisijaiset vahvistteet: asioita, joita eläin "luonnostaan" tavoittelee.

Sekundäärivahvistteet eli toissijaiset vahvistteet: asioita, jotka on klassisen ehdollistumisen kautta yhdistetty primäärivahvistteisiin (ehdolliset vahvistteet)

10

VAHVISTEEN VALINTA

11

Valitse vahviste huolella

- Mitä asioita tulisi ottaa huomioon?
 - **Koiran preferenssit**
 - Sujuvaan palkkaukseen (aloitus, paikka, lopetus) vaadittavat taidot.
 - Koulutettava käytös

12

Väärin valittu palkka

13

VAHVISTE VAIKUTTAÄ KÄYTÖKSEEN

Vahvisteen laatu (nopea, hidas, kiihdyttävä, rauhoittava jne.) vaikuttaa käytöksen topografiaan eli sen muotoon, siihen millaiselta käytös näyttää.

Vahviste vaikuttaa myös vihjeeseen ja sen aikaansaamaan tunnetilaan!

MILLAINEN VAHVISTE – SELLAINEN KÄYTÖS

14

VAHVISTE SAA AIKAAN TUNTEITA

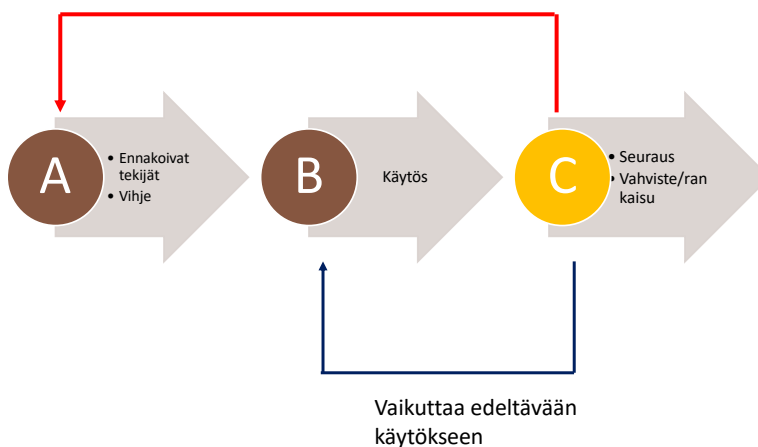
Vahvisteet vaikuttavat tunnetiloihin, joita käytökseen alkaa toistojen myötä liittyä.

- CER (conditioned emotional response), eli ehdollistunut tunneaste rakentuu palkan ja vihjeen välille ja vaikuttaa sekä niiden välissä tapahtuvan käyttäytymisen että itse vihjeen aikaansaamiin tunteisiin.

Rauhallinen hyvänolon tunne – (pitkäkestoinen) syötävä
Kiihtymys ja innostus – lelupalkka

15

CER – vahvisten aikaansaama tunne alkaa liittyä käytöstä ennakoiviin asioihin (vihje) ja sitä kautta myös itse käytökseen

16

Ole luova!

Useimmiten ajattelemme leluja tai ruokaa

MUTTA MUISTA MYÖS:

- Sosiaaliset vahvisteet
- "Toiminnalliset vahvisteet"

17

Yhteenveto

Vahviste on jotain, joka lisää sitä edeltävää käytöstä tulevaisuudessa. Ei siis voi tietää etukäteen, onko jokin asia oppijalle vahviste vai ei.

Palkkasanat ovat ehdollistuneita sekundäärivahvisteita, eli koiran mielessä "jes" = nami.

Palkkaan liittyvä tunnetila "valuu" sitä edeltävään käytökseen, mutta myös niitä edeltävään vihjeeseen.

Muista myös toiminnalliset vahvisteet eli asiat, joita koira itse mielellään tekee (esim. Juokseminen, haistelu jne)

18

PALKKAUSPROSESSI

ALKU – KESKIKOHTA - LOPPU

19

PALKKAUS PROSESSINA

Palkkaus on aina myös tekemistä:

- alkaa käytöksen päättymisestä ja loppuu seuraavaan vihjeeseen tai seuraavan käytöksen alkamiseen.

MYÖS NAKSUN JA MAKSUN VÄLISET ASIAT VAHVISTUVAT

Vahvistamiseen kuuluu siis käytöksiä

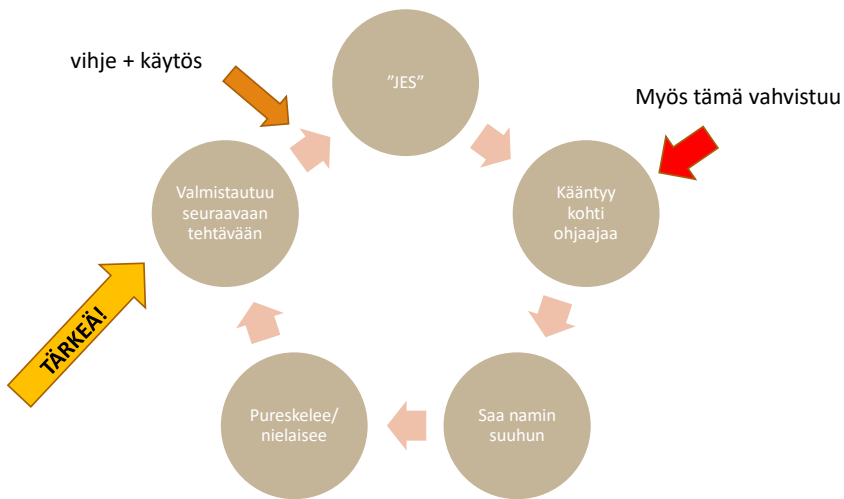
- Syöminen, leikkiminen, jahtaaminen
- Mutta myös esimerkiksi ohjaajaa kohti kääntyminen, tiettyyn paikkaan/suuntaan juokseminen jne.

PALKKAMERKKI KERTOO ELÄIMELLE MIKÄ KÄYTÖS SEURAAVAKSI KANNATTAA TEHDÄ!

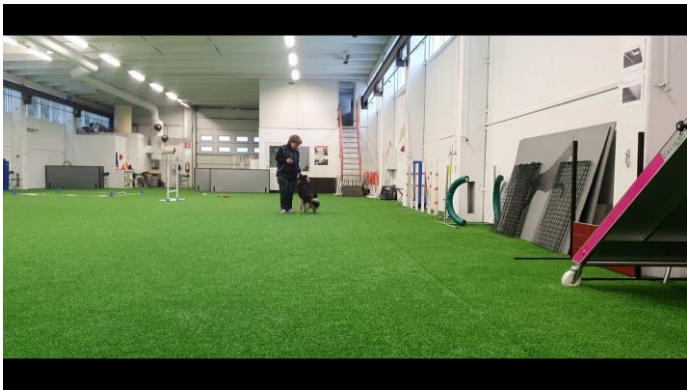

20

21

Sujuva palkkaus – seuruu (kesto)

22

Palkkausrutiinit

- Palkkasana (eri sanat eri vahvisteille)
- Palkan antaminen (mistä, minne, millä kädellä)
- Palkkaustapahtuma (leikkiminen, jahtaaminen, hyppääminen tms.)
- Palkkauksen lopettaminen (sujuva irrottaminen, koiran käytös ja fiilis)
- Palkkauksesta uuteen tehtävään siirtyminen (tietääkö koira, että treeni jatkuu?)

23

Opeta palkkasanat eri palkoille

Palkkasanat ovat aina myös vihjeitä (kertovat koiralle mitä kannattaa tehdä)

Koska palkkasanan ja palkan väliset asiat vahvistuvat, on hyvä tietää etukäteen, mitä koira tekee palkkasanan kuultuaan, jotta tietää mitä vahvistaa.

Vältytään pettymyksiltä, kun koira odottaa palkkasanan kuultuaan jotain muuta kuin mitä se saa.

24

Palkkasana = vihje

25

Mitä sinun palkkasanasasi tarkoittavat?

- Zip = hyppää kädessä olevaan leluun
- Jes = käännä kohti ohjaajaa
- Vapaa = juokse eteenpäin, nimi tulee suuhun
- Nam = juokse maassa olevalle ruokakupille tai -alustalle
- Get it = juokse lentävän lelun perään tai maassa olevalle lelulle
- Hop = hyppää kohti ohjaajaa, ota nimi kädestä
- Tip = odota, että nimi tippuu nenän eteen maahan
- No vau! = sosiaalinen palkka → käännä kohti ohjaajaa ja kulje ohjaajan mukana (ja hyppää kohti)

26

Opeta sanat ja niiden erottelu huolella

27

Palkkasanaongelma

28

MIETI VAHVISTEEN SUUNTA

- Eläin suuntautuu sinne, mistä se on viimeksi saanut vahvisteen.
- Vahvisteen suuntaa kannattaa hyödyntää oikeanlaisen käytöksen aikaan saamisessa.
 - Kierrot, tiettyyn paikkaan meno, jokin asento tai asennon vaihto.

29

Vahvisteen suunta - remmikävely

30

MUISTA MYÖS SUJUVA LOPETUS

Tarvitaanko liikettä?

Mihin suuntaan koiran nenä?

Koiran mielentila (sujuva luopuminen)

Uusi kontakti/vihjeen odotus/käytöksen tarjoaminen – miten?

31

Sujuva palkkaus

Sopiva palkka

Oikea palkkasana

Palkan suunta

Sujuva irrotus

Koiran paikka
palkkauksen lopussa

32

Sujuva palkkaus - seuruu

33

VAHVISTETIHEYS – kuinka usein?

Riippuu koulutusprosessin vaiheesta

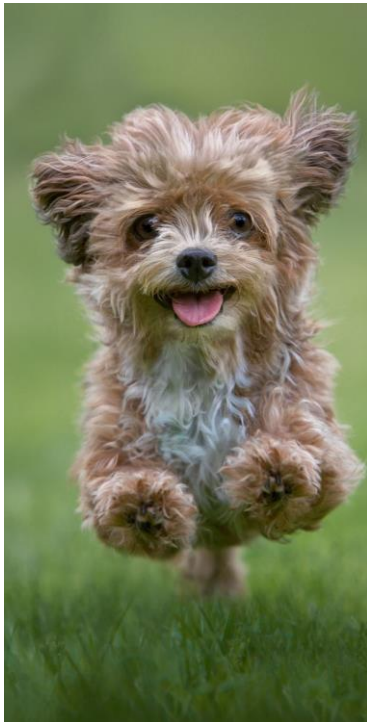
- Alussa paljon
- Uudessa ympäristössä paljon
- Häiriöissä paljon

Vähentäminen tapahtuu asteittain

34

VAADITTAVAT TAIDOT

35

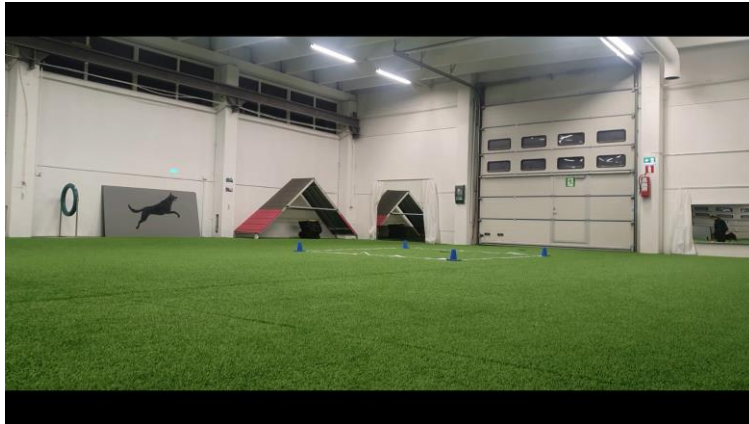

Mitä koiran pitää osata?

- Ymmärrys eri palkkasanojen merkityksestä
- Kyky erotella palkkasanat
- Luopuminen
- Irrrotukset
- Treenin jatkaminen
- Muuta?

36

Ei pysty luopumaan

37

Mitä ihmisen pitää osata?

Valita oikea vahviste (koira, käytös, omat taidot)

Suunnitella vahvisteen tehokas käyttö (mitä, miksi, miten, milloin?)

Käyttää oikeaa palkkasanaa

Ajoittaa palkkaus oikein

Toimittaa palkka nopeasti ja tarkasti oikeaan paikkaan

Kyky ja osaaminen muuttaa vahvistetta ja sen käyttöä tarvittaessa nopeastikin

Muuta?

38

AJOITUS!

Tarkkuus, huolellisuus ja nopeus

- Palkkasanan ajoitus.
- Palkan antaminen
 - palkkasana → palkka väli maks. 1 – 2 sekuntia)
- **MUISTA KÄSI!**
 - Jos palkka tulee näkyviin (tai käsi liikkuu taskulle) ennen palkkasanan samomista, käden like/äpalkan näkyviin tulo 'korvaa' palkkasanan.

39

PALKKAUKSEN SUUNNITTELU

40

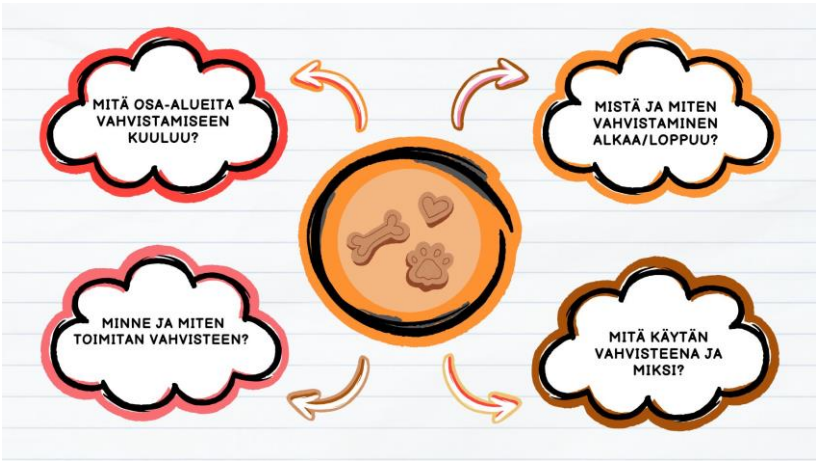
KRITEERI - tiedä mitä vahvistat!

Jotta tiedät milloin palkata, sinulla täytyy olla selkeä ja konkreettinen käsitys kriteeristä.

Kriteerin tulee olla niin konkreettinen, että voisit piirtää sen (mitä koira tarkkaan ottaen tekee)

Myös koiran pitää tietää mistä se saa palkan → palkkasanat

41

42

KÄYTÖS: xxxxx

Vahviste:

- Mikä? Miksi?
- Miten? Miksi?
- Minne? Miksi?
- Kuinka usein/monta? Miksi?
- Miten siirrytään seuraavaan toistoon?

Osaako koira tarvittavat taidot?

Osaanko minä tarvittavat taidot?

43

Yhteenveto

Eläin päättää mikä on vahviste. Tämän lisäksi vahvisteen valintaan tulisi vaikuttaa koiran ja ohjaajan taidot, sekä koulutettava käytös.

Selkä palkkaus vaatii selkeitä kriteereitä, hyvää ajoitusta ja hyviä mekaanisia taitoja.

Palkkasanat ovat myös vihjeitä!

Vahvisteen suunta vaikuttaa käytöksen muotoutumiseen.

Pidä huolta, vahvista ja ylläpidä myös palkkaukseen liittyviä taitoja (niin koiran kuin ihmisenkin)!

44

VIDEOT

Väärin valittu palkka: <https://youtu.be/qhhBmWmjL8Y>

Kestoa seuraamiseen palkkasanan avulla (nakso → maksu)
<https://youtu.be/QfdUcjaPCRl>

Palkkasana = vihje: <https://youtu.be/SgPlVzqRivw>

Palkkasanojen erottelua: <https://youtu.be/ejsSdji6xro>

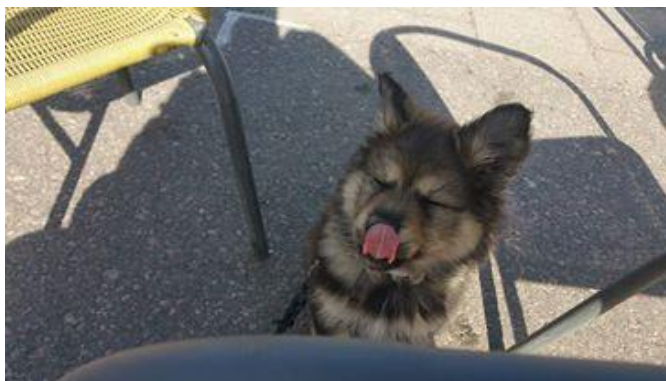
Vahvisteen suunta, remmikävely: <https://youtu.be/jklDH052kCU>

Sujuva palkkaus, merkin kierto: <https://youtu.be/LO2nq6jIwBo>

Luopumisongelma, ruutu: <https://youtu.be/G3uteqhjc5s>

45

KIITOS

46